

بررسی نقش معلم در پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانش آموزان

امیرحسین مهدی مقدم^۱، زهرا غلامی^۲، امید غفوری^۳، سید محمد حسینی ریزی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان اندیمشک (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات گرایش کسب و کار الکترونیک

^۳ کارشناسی ارشد مهندسی مواد شناسایی و انتخاب مواد مهندسی

^۴ دانشجوی کارشناسی آموزش زیست شناسی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر اصفهان

چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر بررسی تأثیر و نقش معلم در فرایند یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان م باشد. این پژوهش کتابخانه ای- مروری است و از مقالات و تحقیقات معتبر که در این زمینه شده است استفاده کرده ایم. معلم نقش اساسی در فرایند آموزش و پیشرفت دانش آموزان را دارند. اهمیت نگرش های شغلی مثبت در شغل معلمی و نقش آن در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در پژوهش های مختلف مورد تأکید قرار گرفته است، اما کمتر پژوهشی به تبیین دلالت ها در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دانشگاه تربیت معلم پرداخته است، جایگاه مهم آموزش و پرورش در زندگی انسان قابل انکار نیست. و در جامعه کنونی ما مدارس می باشد که معلمان در آن نقش متولی و مجری آموزشی و پرورشی را بر عهده دارد دسترسی دانش آموزان از جمله زیردستان این موسسات می باشد نیاز به معلم اثربخش برای پیشرفت تحصیلی دارد. معلمانی که وارد مدارس و موسسات آموزش می شود همیشه اثربخش و واجد مولفه های یک معلم خوب و اثربخش نیستند و در این شرایط نمی توان سرنوشت دانش آموز را به اتفاق واگذار کرد بلکه باید به آموزش این معلمان برای کسب این مولفه ها همت گماشت تا به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان یکی از معیارهای پیشرفت جامعه رسید. تحقیقات نشان می دهد که سهم معلم در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پررنگ است بنابراین یک راه حل باید اثربخش بود تا بتواند این هدف نظام آموزشی را محقق کند چرا که نقش معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموز بسیار موثر است.

واژه های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان، شغل معلمی، نقش معلم، یادگیری

مقدمه

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آن ها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آن چنان که باید پیشرفت و تعالی یابند. بدون شک در دنیای پیشرفته امروزی یکی از علایم موفقیت فرد، پیشرفت تحصیلی می باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه مستقیم با پیشرفت علوم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد و پیشرفت علمی نیز حاصل نمی شود مگر این که افراد خلاق تربیت شده باشند، پیشرفت تحصیلی ضمن این که در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود. دانش آموزان و دانشجویان که از موقعیت های تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند. در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار این ها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی بر آموزش و پرورش تحمیل می شود، کاسته خواهند شد. در راستای دستیابی به این اهداف بهبود کیفیت موقعیت تحصیلی از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی است. در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. از جمله موضوعات مورد علاقه صاحب نظران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیلی موفق و پیشرفت تحصیلی است. اما عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است. محققین عوامل مختلفی را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل دانسته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی، علل خاصی را برای جوامع مطرح نمود. زیرا قوانین بافت فرهنگی و نسبت جامعه، نگرش مردم به تحصیلات، سطح درآمد والدین و غیره، همه از عواملی هستند که به طور اخص در یک جامعه بر شکست یا موفقیت تحصیلی تأثیر می گذارند. منابع موجود نشان می دهد که آموزش به طور کلی تحت تأثیر پنج عامل فراگیر آموزش گر، برنامه، تجهیزات و محیط آموزشی است که هر یک از عوامل مذکور دارای ویژگی هایی است که می توانند در پیشرفت تحصیلی و یادگیری تأثیرات متفاوتی داشته باشند.

پیشینه پژوهش:

حصاری، خزایی و نوری در مقاله ای تحت عنوان فرایند بهبود در روند آموزش: نقش معلم در مقابل نقش دانش آموزان (بهمن ۹۸، ص ۳۴) با استفاده از روش کتابخانه ای دریافته اند که انگیزه بالای دانش آموزان، احساس نیاز آنان به یادگیری مطالب درسی، و تلاش آنان از عوامل موثر در شرکت فعال آنان در کلاس و در یادگیری مطالب درسی بوده است. نتایج نمایانگر این است که معلم در سر کلاس نقش حیاتی نسبت به کاهش پیچیدگی شناختی و زبانی مطالب درسی را دارد و فرایند یادگیری را تسهیل می دهد. اما دانش آموزان در خارج از کلاس نقش حیاتی دارند.

خاکپور و درویشی در مقاله ای تحت عنوان نقش اخلاق حرفه ای معلمان در تقویت انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (زمستان ۹۵، ص ۱) با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای دریافته اند که اخلاق حرفه ای معلمان مورد مطالعه بالاتر از حد میانگین جامعه میباشد و میانگین انگیزش تحصیلی درونی و بیرونی دانش آموزان مورد مطالعه از میانگین مورد انتظار بیشتر است. همچنین روابط ساختاری بین داده های متغیرهای اخلاق حرفه ای متغیرهای انگیزش تحصیلی با

استفاده از روش تحلیل معادلات ساختاری نشان میدهد که مدل تجربی از برازش خوب و معناداری برخوردار است و رابطه مثبتی بین اخلاق حرفه ای و انگیزش تحصیلی بیرونی و درونی وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان میدهد تفاوت معناداری در نمره ارزیابی اخلاق حرفه‌ای معلمان بر اساس جنسیت، مقطع تحصیلی و نوع مدرسه (شهری- روستایی) وجود دارد. میانگین نمرات اخلاق حرفه ای معلمان زن به طور معناداری بیشتر از معلمان مرد میباشد. و میانگین نمرات متغیرهای اخلاق حرفه‌ای احترام، اعتماد و عدم تبعیض در معلمان روستایی بالاتر از معلمان شهری است.

حجازی و همکاران در پژوهشی با عنوان بررسی سهم معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال سوم نظری بر پایه داده های امتحانات کشوری (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند که ضرورت داشتن فلسفه و هدف معین و برنامه و روش مشخص در امر تعلیم و تربیت به ویژه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و لزوم ارزیابی مداوم محصول تلاش ها، تحول نیازها و تجدید نظر در برنامه های آموزشی و تربیتی موضوعی غیرقابل انکار است. یافته ها نشان می دهد که سهم معلم در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان معنادار است. این نتایج با نتایج تحقیقات هاوی، پایانا استاسیو همخوانی دارند؛ زیرا یافته ها در سطح بین المللی حاکی از آن است که میزان آمادگی معلم با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری دارد. یافته های آزمون t تک نمونه ای نشان می دهد میانگین نمونه در ابعاد ویژگی های فردی و شغلی، بعد دانش، بعد مهارتی و بعد شخصیتی به طور معنی داری با میانگین فرضی جامعه در هر دو گروه استان های دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پایین تفاوت دارد و این تفاوت ها معنی دار است. میانگین های به دست آمده (میانگین مشاهده شده) در پرسشنامه سهم معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان برای استان های با پیشرفت تحصیلی پایین برای ابعاد ویژگی های فردی و شغلی، بعد دانش، بعد مهارتی و بعد شخصیتی بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب تفاوت معنی داری وجود دارد. علاوه بر این بین استان های دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پایین در ابعاد ویژگی های فردی، بعد دانش، بعد مهارت و بعد ویژگی های شخصیتی معلمان از دیدگاه آزمودنی ها تفاوت معناداری وجود دارد و با توجه به میانگین ها، معلمان استان های دارای پیشرفت تحصیلی بالا نمره بیشتری در این ابعاد کسب کرده اند.

رحمت زهی و همکاران در پژوهش تحت عنوان بررسی نقش معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و تبیین دلالت های آن برای تربیت معلم (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند که امروزه تعلیم و تربیت از دشوارترین، ظریف ترین و پرثمرترین امور انسانی و امری پر ارج به حساب می آید. نقش معلمان در این امر بسیار حساس، مهم، موثر و سازنده است. با ایجاد و گسترش تشکیلات تربیت معلم و ارائه برنامه های متنوع و متناسب می توان معلمانی تربیت کرد که مهارت ها و فنون لازم را در ابعاد انسانی و ادراکی کسب کنند و بتوانند از هنر، علم و تجربه خود در تبدیل انسان های خام به انسان های خلاق، بالنده و متعادل بهره گیرند. موسسات تربیت معلم در عصر کنونی جایگاه و رسالت ارزنده ای در نظام تعلیم و تربیت کشور دارند. دانشگاه فرهنگیان در جهت رسیدن به رسالت خود (پرورش معلمان شایسته) بایستی اقداماتی از قبیل: آشنا سازی دانشجو معلمان با مفهوم خلاقیت و پرورش آن، ایجاد باورهای مثبت در دانشجو معلمان درباره دیگران، فراهم آوردن آزادی برای کسب تجربه و غوطه ور کردن دانشجو معلمان در عمل، گزینش دانشجو معلمان با معیارهای لازم، گزینش مدیران و مدرسان شایسته و مسئول برای دانشگاه فرهنگیان، بازنگری و بازسازی در محتوای دروس تربیت معلم، پرورش مهارت های معلمی از طریق برنامه درسی کارورزی و توجه جدی به وسایل آموزشی در مراکز

تربیت معلم را انجام دهد، تا بتواند رسالت عظیم خود را که تربیت معلمان شایسته است به سرانجام رساند.

پیشرفت تحصیلی

منظور از پیشرفت تحصیلی، موفقیت در امر تحصیل است که می تواند به مهارت در امری خاص یا تخصص در بخشی از دانش منجر شود. پیشرفت تحصیلی یا موفقیت تحصیلی، معلومات یا مهارت های اکتسابی عمومی یا خصوصی در موضوعات درسی است که معمولاً به وسیله آزمایش ها و نشانه ها یا هر دو که معلم برای دانش آموزان وضع می کنند، اندازه گیری می شود. (شعاری نژاد، ۱۳۶۴). پیشرفت تحصیلی عبارت است از: محصول نهایی فرایند یادگیری فعال که با کمک آموزش فعالیت های تربیتی انجام می گیرد. همچنین، سرعتی که دانش آموز در تکمیل پایه ها و درجات گوناگون دارد و بر حسب مقدارش، پیش افتادگی و سرعت یا عقب ماندگی وی اندازه گیری می شود. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش ها در این نظام در واقع تلاش برای جامه عمل پوشاندن به این امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان و جایگاه آن ها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آن چنان که باید پیشرفت و تعالی یابند. از موفقیت یا پیشرفت تحصیلی تعاریف دیگری وجود دارد. پیشرفت تحصیلی عبارت است از موفقیت دانش آموزان در یک یا چند موضوع درسی مثل درک، فهم، خواندن یا محاسبه عددی. چنین پیشرفت هایی توسط آزمون های میزان شده تحصیلی اندازه گیری می شود. همچنین، این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آن طور که در کار مدرسه ارزیابی می شود، دلالت دارد. در تعریفی دیگر، پیشرفت تحصیلی به جلوه ای (نمایی) از جایگاه تحصیلی دانش آموزان اشاره دارد که این جلوه ممکن است بیانگر نمره ای برای یک دوره، میانگین نمرات در دوره ای مربوط به یک موضوع یا میانگین نمرات دوره های مختلف باشد. برای پیشرفت تحصیلی می توان ملاک های گوناگون در نظر گرفت که مشهورترین آن ها میانگین نمرات کل می باشد. علاوه بر این تعاریف، از پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص های پیشرفت در نظام آموزش و پرورش و مفهوم انجام تکالیف و موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص یا موفقیت دانش آموزان در امر یادگیری مطالب درسی استفاده می شود. وجه مخالف آن افت تحصیلی است که یکی از معضلات نظام آموزشی می باشد که به شیوه های گوناگون همچون عدم موفقیت دانش آموزان در دستیابی به هدف های مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه های تحصیلی، ترک تحصیل زودرس، بیکاری و بلا تکلیفی خود را نشان می دهد. به طور خلاصه، نیل به اهداف آموزشی را به اصطلاح پیشرفت تحصیلی بیان می کنند. (مرادی، ۱۳۹۱).

معیارهای پیشرفت تحصیلی

در مورد معیارهای پیشرفت تحصیلی می توان گفت که پیشرفت یا موفقیت تحصیلی از راه های مختلف و با معیارهای متفاوت مشخص می شود. یکی از این معیارها، معدل دانش آموزان در یک نیم سال تحصیلی و محاسبه معدل یک سال وی است. معیار دیگر مشخص کردن پیشرفت تحصیلی، محاسبه نمرات دانش آموزان در یک درس است. شیوه دیگر، استفاده از مجموعه نمرات دروس یک سال می باشد و معیار آخر تعیین پیشرفت تحصیلی در طی چند سال و یا یک دوره تحصیلی است. اگر یک نمره از یک دوره تحصیلی یا میانگین از یک گروه از دروس مختلف در حیطه موضوعی خاص یا میانگینی از دوره های مختلف تحصیلی، ملاکی برای پیشرفت تحصیلی باشند، این ملاک ها مسایل و مشکلات تشخیصی را به دنبال خواهد داشت؛ مثلاً کاربرد یک نمره واحد از یک دوره تحصیلی ویژه دارای روایی و پایایی کم تری است تا نمره ای که بر اساس ترکیب چند نمره به دست می آید. کاربرد نمره های به دست آمده از دوره های مختلف تحصیلی در موضوعات مختلف نیز به منظور به دست

آوردن معدل نمرات کلاس مسأله ای دشوار است، زیرا این گونه نمرات شامل نمراتی است که از دوره ها و رشته های تحصیلی متفاوت به دست آمده اند و در یک مقیاس واحد ترکیب شده اند، در صورتی که هر یک از دانش آموزان می توانند سطوح متفاوتی از پیشرفت را در هر موضوع داشته باشند. (مرادی، ۱۳۹۱).

عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

۱- وضعیت فرهنگی خانواده

در خانواده هایی که والدین از طریق کلام و رفتار به علم دانش آموز و معلم، احترام می گذارند، موفقیت تحصیلی در این خانواده ها بیشتر مشاهده می شود. همچنین در خانواده هایی که والدین با کتاب، روزنامه و مطالعه سروکار دارند علاقه مندی فرزند هم به مطالعه و به خصوص درس افزایش می یابد.

۲- آرامش روانی و عاطفی خانواده

در خانواده هایی که فرزندان احساس امنیت روانی می کنند و پیوسته پدر و مادر را حامی و پشتوانه ی خود می دانند، انرژی های روانی آن ها برای تحصیل و موفقیت صرف می شود.

۳- دوستان دانش آموز و ویژگی های آن ها

داشتن دوستان صمیمی، نیکوکار، شاداب، سالم و درسخوان زمینه ی علمی بودن و به مطالب علمی پرداختن را فراهم می کند.

۴- آموزش های تقویتی

والدین باید این اصل تربیتی را بیاموزند که همه ی دانش آموزان در یک زمان ثابت به یک سطح یادگیری نمی رسند. گاهی لازم است ساعات مطالعه افزایش یابد یا استفاده از معلم کمکی، کتاب راهنما، سی دی های آموزشی و حضور در کلاس های جبرانی بسیار مناسب و مفید خواهد بود.

۵- انجام منظم تکالیف درسی در منزل

انجام منظم تکالیف، آموخته ها را پایدار می کند. بین دانش آموز و مطالب درسی ارتباط شناختی ایجاد می کند. نظم در انجام کارها و آموزش، مغز را برای یادگیری فعال تر می کند و این دانش آموزان درس ها را خوب یاد گرفته و پیشرفت می کنند.

۶- آشنایی والدین با ویژگی های روانی فرزندان

در خانواده هایی که والدین با ویژگی های روانی و شخصیتی فرزندان خود آشنایی دارند و آن ها را ارضا می کنند، تشویق فرزندان و پاداش دهی به موقع، علاقه مندی آن ها را برای یادگیری بالا برده و موجب پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می شود. (خزائی و همکاران، ۱۳۹۸).

معرفی شغل معلمی

معلمی شغل و حرفه نیست، بلکه ذوق و هنر توانمندی است. معلمی در قرآن به عنوان جلوه ای از قدرت لایزال الهی است. در نخستین آیات قرآن که بر قلب مبارک پیامبر اکرم (ص) نازل شد، به این هنر خداوند اشاره شده است: «اقرأ باسم ربك الذي خلق...» خداوند، خود را معلم می خواند و جالب این که معلم بودن خود را بعد از آفرینش پیچیده ترین و بهترین شاهکار خلقت، یعنی انسان آورده است. نباید تنها با این توجیه که معلمی شغل انبیا است، از توجه به نیازها و سختی هایی که معلمان تحمل می کنند، چشم پوشید. اگر معلمی شغل انبیا است، باید این را نیز به خاطر داشت که انبیا بر انسان منت گذارده اند. در آیات و حیانی نیز حقی که آنان بر گردن انسان ها دارند، گوشزد شده است. کار معلم با انسان است و انسان به عنوان اشرف مخلوقات، پیچیده ترین سیستمی است که در طبیعت مشاهده می شود. این موجود نه تنها خود پیچیده است، بلکه در جامعه رابطه پیچیده تری را به وجود می آورد که پیش بینی رفتار و سخن گفتن دقیق درباره او را به حداقل می رساند. اصولاً سروکار داشتن با انسان کار بسیار سختی است، خصوصاً اگر سروکار با اجتماع انسان ها باشد، کار سخت تر می شود. چون انسان ها در اجتماع از نظر روانی، رفتارهای خاصی را از خود نشان می دهند که به تنهایی آن رفتارها را از خود بروز نمی دهند. برخورد با انسان هایی که در یک جا جمع شده اند و با هم همسویی می کنند و اهداف مشترکی را دنبال می کنند و هر کدام شخصیت ویژه ای دارند باید بسیار هوشیارانه و ماهرانه باشد که کار هر کسی نیست. معلمی نیاز به توانایی و صرف انرژی فراوان دارد. معلم باید جامعه شناس باشد که با شناخت مقتضیات زمان، دانش آموز را برای ورود به جامعه آماده کند. باید روانشناس باشد که با درک نیازهای روحی و مسایل روانی، دانش آموز را به عنوان فردی از نظر روح و روان، سالم تحویل اجتماع دهد و معلم با انسانی سروکله می زند که از قضا در دوران رشد و تغییر و تحول است. معلم باید به مثابه مردم شناسی که در قلمرو ناشناخته ای پا می گذارد، وارد دنیای کودک و نوجوان شود و آداب و رسوم کودکی و اقتضائات این دوران را بشناسد. معلم باید تأثیر گذار باشد و به عنوان الگویی که رفتار و گفتارش در برابر چشمان تیز بین کودک مورد ارزیابی دقیق قرار می گیرد، مسلماً او را در موضعی قرار دهد که میبایست کنترل زیادی بر کردار خود داشته باشد و این کنترل بر نفس، او را هرچه بیشتر در تنگنا قرار می دهد و چه بسا منجر می شود که معلم از بسیاری از امور مورد علاقه اش که حق شرعی و قانونی اوست محروم شود. نکات ذکر شده، تنها گوشه ای از ملزومات معلمی است و مسایل بیشتری وجود دارد که این حرفه را هرچه بیشتر دشوار می کند. معلم حرفه ای کسی است که دانش و تجربه کافی دارد و روش تدریس نیز می داند؛ یعنی این که می داند چه روش ها و فنونی را در کجا و چگونه به کار گیرد تا کلاس کارآمد و اثربخشی داشته باشد. معلمانی که هر سه ویژگی دانش، تجربه و روش را توأمان دارا باشند، معلم حرفه ای قلمداد می شوند؛ هر یک از ویژگی های مذکور به تنهایی نمی تواند فردی را به معلمی حرفه ای تبدیل کند. در واقع، آن چه که معلم حرفه ای را از سایر معلمان متمایز می کند، استفاده مناسب و به جا از روش های مطلوب تدریس است. هر چند نبود هر یک از دو عامل دانش و تجربه کافی مشکلاتی را برای معلم به وجود می آورد، نداشتن روش مناسب، سبب از بین رفتن دو متغیر دیگر می شود. معلم حرفه ای می داند که چگونه و با چه روش هایی تدریس خود را آغاز کرده، ادامه دهد و آن را به اتمام رساند و مطالب را کی و چگونه عرضه کند تا دانش آموزان را به حداکثر فعالیت وادارد و آن ها را قدم به قدم به اهداف تدریس نزدیک کند. (تقی پور و همکاران، ۱۳۹۶).

نکاتی که در آموزش معلمان باید رعایت کنند به منظور پیشرفت بیشتر عبارتند از:

- ۱- معلمان ضمن حفظ رابطه مناسب معلم شاگردی، همواره با تک تک دانش آموزان برخوردی صمیمانه داشته باشند.
- ۲- معلمان به جای این که در مقابل و یا برای دانش آموزان کار کنند همراه آنان کار می کنند.
- ۳- ارتباطات متقابل مفید مستلزم مسئولیت دادن به دانش آموزان و حفظ احترام آن هاست. برای ایجاد چنین ارتباطی در دوره های متوسطه، لازم است که با دانش آموزان چون بزرگسالان رفتار شود.
- ۳- معلمان به دانش آموزان اجازه می دهند در تصمیم گیری ها مشارکت کنند.
- ۴- معلمان باید وقت بیشتری را صرف ارتباط متقابل و کار مستقیم با آنان کنند.
- ۴- معلمان شوخ طبع باشند. به لطیفه گویی تمایل دارند. آ (بیگم حائری زاده و دیگران، ۱۳۸۶).

ویژگی های یک معلم در رابطه با فعالیت های تربیتی-آموزشی دانش آموزان:

- ۱- دانش و توانایی برقراری ارتباط خوب و صحیح با کودکان، والدین و کارکنان مدرسه.
- ۲- شناخت ویژگی های رشد طبیعی کودکان و نوجوانان.
- ۳- شناخت کامل برنامه درسی و تشخیص جنبه های ضعیف آن که باید به وسیله فعالیت های فوق برنامه جبران و ترمیم شوند.
- ۴- آشنایی با فعالیت های تربیتی، اجتماعی سودمند برای انتخاب نوع فعالیت های فوق برنامه.
- ۵- آشنایی با روش های علمی اجرای فعالیت ها، در ارتباط با ویژگی های سنی، استعدادها، نیازها و رغبت های دانش آموزان یک دوره تحصیلی یا کلاس.
- ۶- آشنایی با روش های درست ارزشیابی، از فعالیت های فوق برنامه.
- ۷- آشنایی با چگونگی برانگیختن دانش آموزان به شرکت در فعالیت های فوق برنامه.
- ۸- آشنایی با چگونگی ترغیب اولیای دانش آموزان و نهادهای اجتماعی به همکاری در انجام فعالیت های مورد نظر.
- ۹- آشنایی با وسایل و امکانات لازم برای انجام دادن فعالیت های فوق برنامه، تهیه و کاربرد صحیح آن ها.
- ۱۰- شناخت زمان مناسب و چگونگی انجام دادن فعالیت های تربیتی و اجتماعی.
- ۱۱- آشنایی با مسائل گروهی و چگونگی تشکیل گروه ها.
- ۱۲- توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان در انتخاب و ارائه فعالیت ها.
- ۱۳- داشتن طرح و برنامه های تربیتی مناسب با زمان، مکان، ویژگی های دانش آموزان و نوع فعالیت ها.

۱۴- نظارت و ارزشیابی مستمر از فعالیت های در حال اجرا.

۱۵- در پایان با توجه به تاکید یونسکو بر چهار ستون یادگیری معلم و مربی باید فعالیت های تربیتی

۱۶- اجتماعی فراگیران خود را بر پایه یادگیری برای دانستن (فهمیدن)، یادگیری برای زیستن، یادگیری برای انجام دادن و یادگیری برای با هم زیستن را دائما مدنظر داشته و آن ها را عملیاتی و اجرایی نمایند. (سلجوقی، ۱۳۹۲).

نقش تأثیر گذار معلم:

شاگردان، به دلیل نفوذ روحی و معنوی معلم، تأثیرات شگرفی از او می گیرند. معلم، با نفوذ کلامش می تواند فرزند شقی ترین افراد را نیز به راه راست رهنمود سازد مانند پسر یزید بن معاویه که تحت تأثیر معلم لایقش به اهل بیت - علیهم السلام - گرایش پیدا کرده بود. بیشتر انسان های موفق، کامیابی خود را مدیون معلمان خود می دانند و نیز افرادی هستند که سرخوردگی و شکست های زندگیشان، ناشی از برخورد بد معلمان است.

برای نیل به موفقیت، و نفوذ در شاگردان، باید روش های تعلیم و تربیت، چه آنهایی که علم به آن رسیده و چه آنهایی که علم هنوز به آنها نرسیده ولی در کتاب های اخلاقی و روایی ما آمده است را مدنظر قرار بدهیم. معلم برای ارتباط برقرار کردن و نفوذ در شاگردان و در نتیجه، تأثیرگذاری بر آنها باید به تقویت سه حوزه، در خود بپردازد. این سه حوزه عبارتند از:

۱. حوزه اخلاقی و تربیتی.

۲. حوزه علم و دانش.

۳. حوزه فنون و مهارت های تدریس.

هر یک از این سه حوزه، درصدی از موفقیت را در ارتباط برقرار کردن و نفوذ در دانش آموزان در بردارد. اهتمام جدی به رعایت و تقویت این سه حوزه به ما در پیش برد اهدافمان کمک می کند. البته شاید نتوان این سه حوزه را دورنمای همه عوامل نفوذ دانست اما می توان گفت که اکثر این عوامل را شامل می شود. (خنوفر، ۱۳۸۱).

نقش معلم در تسهیل یادگیری:

بدیهی است که معلم در فرایند یاددهی نقش مهم و ارزنده ای را ایفا میکند. معلم چراغ هدایت و موفقیت است که انسان را راهنمایی میکند، تا انسانها به طور منظم به کمال علم و معرفت برسند. با این حال کار معلم هنگامی ثمر بخش است که با شاگردان همکاری داشته و در کلاس درس با دانش آموزان مشارکت داشته باشد و گام به گام با آنها پیش برود و آنها را راهنمایی کند. معلمی که می خواهد تسهیل کننده امر تربیت و آموزش باشد، باید از شیوه های سنتی و طوطی وار پرهیز کند و با شیوه های جدید یادگیری را تسهیل نماید. یک روش در تسهیل یادگیری ایجاد حسن اعتماد دو جانبه بین شاگرد و معلم است.

در آخر الزام به یادآوری است که شاگرد در همه وقت به راهنمایی معلم نیاز تام دارد. پس معلم است نقش ارزنده را در پروسه یاددهی به شاگردان داشته و نحوه یادگیری را به شاگردان تفهیم می کند و سهولت می بخشد. لذا در ذیل به یکسری از وظایف معلم که در بهبود روند آموزش بیشترین تاثیر را دارند اشاراتی شده است:

۱- اعتماد به نفس معلم:

تدریس نیازمند این حقیقت است که معلم بتواند با دانش آموزانش تعامل داشته باشد، و لازمه این تعامل دو جانبه، وجود اعتماد به نفس معلم می باشد. اگر معلم نسبت به خود و دانش خود مطمئن نباشد دانش آموزان پس از اندکی این موضوع را می فهمند و احتمال هست که او رادست کم گرفته و به او اتکاء نکنند (

۲- مهارت تعاملی معلم:

معلم بایستی توانایی جلب توجه شاگردان را به مطالب درسی و فراهم نمودن جوی فعال در کلاس را داشته باشد. یکی از مهارت های مهم ارتباطی معلم این است که به دانش آموز بفهماند که حضور، فعالیت ها، و موفقیت او در کلاس مهم است. معلمی که باعث افزایش علاقه دانش آموزان در کلاس می شود موثر ترین معلم است.

۳- دانش معلم:

دانش معلم یکی از عوامل اساسی در فرایند آموزش می باشد. آشنایی معلم با جدیدترین روش های تدریس دنیا و بکار گیری آن روش تدریس ها در کلاس نقش حیاتی دارد.

۴- سخت کوشی معلم:

افرادی که اصلا تدریس نداشته اند ممکن است که این نکته را درک نکنند که فعالیت تدریس یک فعالیت خسته کننده است که نیاز زیادی به وقت انرژی و کوشش دارد.

۵- انتخاب معیار استاندارد:

اگر معلم در سر کلاس برای دانش آموزان معیار هایی انتخاب کند که آنها را به فعالیت بهینه در کلاس درس ترغیب کند، دانش آموزان به حد بالایی از استاندارد یادگیری خواهند رسید. استاندارد های پیشرفت تحصیلی بایستی در ابتدای آموزش برای دانش آموزان مشخص شوند. با توجه به این معیارها دانش آموزان ضعیف مجبور به تلاش بیشتر و دانش آموزان قویتر با اندک تلاش می توانند به آن استانداردها دست یابند. (حصاری و همکاران، ۱۳۹۸).

نقش دانش آموزان در فرایند یادگیری:

وقتی به متغیرهای موجود در کلاس درس می نگریم نا خودآگاه ذهن به سوی یک متغیر به نام دانش آموز سوق داده می شود. در فرایند یادگیری و یاد دهی نقش دانش آموزان در کلاس حیاتی است زیرا که هدف کلی این فعالیت ها سوق دادن دانش آموزان به یادگیری و تغییر رفتار در ایشان می باشد. از عوامل موثر در فرایند یادگیری مربوط به دانش آموزان می توان از عوامل احساسی، عوامل شناختی،

عوامل اجتماعی و عوامل بیولوژیکی نام برد.

الف) عوامل احساسی:

از همه متغیرهای ذکر شده عوامل احساسی مهمترین آن می باشد. عوامل احساسی شامل احساس، نگرش و شخصیت می باشد. عوامل احساسی نقش اساسی و مهمتری نسبت به عوامل شناختی در فرایند یادگیری را دارند. استویچ (۱۸۲۳) معتقد است که ایجاد نگرش مثبت در دانش آموزان عامل شماره یک در یادگیری می باشد. در ذیل به یکسری عوامل احساسی موثر در بهبود روند آموزش اشاراتی شده است:

۱- اعتماد به نفس

دانش آموزانی که دارای اعتماد به نفس مثبت و یا به عبارتی به مهارت ها و توانایی های خود اعتماد دارند احتمالاتوانایی غلبه بر تاثیرات منفی را دارند مثال در بحث های گروهی بیشتر شرکت می کنند و از آن فعالیت ها لذت برده و سریع تر یاد می گیرد.

۲- نگرش

دانش آموزان با نگرش های متفاوتی سر کلاس حاضر می شوند. آنها ممکن است نگرشی مثبت، منفی، و یا آمیزه ای از هر دو را نسبت به معلم کلاس و موضوع درسی داشته باشند.

۳- درون گرایی در مقابل برون گرایی

افراد درون گرا معمولاً افرادی کم حرف و خجالتی اند. افکار آنان بیشتر معطوف به درون خودشان می باشد. چنین افرادی معمولاً خود را مسئول قبولی و یا مردودی خود می دانند. در مقایسه افراد برون نگر افرادی اجتماعی و نسبتاً پرخاشگر هستند. این افراد خود را مسئول قبولی و یا مردودی خود نمی دانند بلکه عواملی بیرونی مانند جو کلاس و یا معلم را عامل اصلی قبولی و یا مردودی خود می دانند.

۳- علاقه و نیاز

از آنجایی که نیاز دانش آموزان در کلاس متنوع می باشد، واضح است که معلم نمی تواند ساختار کلاس را طوری طراحی کند که نیاز همه را برآورده کند. به هر حال، دانش آموزی که احساس نیاز کند مسلماً موضوع برایش اهمیت داشته که در کلاس حضور داشته باشد و وقتی در کلاس حضور داشته باشد تعامل بیشتری داشته و یادگیری او عمیق تر و ماندگارتر خواهد بود.

ب) عوامل شناختی

امروزه روان شناسان شناختی، یادگیری را به عنوان یک عامل درونی و ذهنی می شناسند. جدیدترین نقطه نظرات این است که آنها ذهن انسان را با کامپیوتر مقایسه کرده اند. اما به هر حال نحوه پردازش اطلاعات کامپیوتر و ذهن انسان با هم تفاوت هایی دارد که در پژوهش اخیر مجال پردازش به آن نیست. از عوامل شناختی موثر در یادگیری می توان از دانش قبلی و یا به عبارتی دانش زمینه ای، سبک شناختی یادگیری، راهبردهای یادگیری، استعداد، و هوش نام برد.

۱- دانش زمینه ای

روانشناسان عموماً با این نظر موافقند که دانش زمینه ای مهمترین عامل در یادگیری می باشد. افزایش دانش زمینه ای باعث می شود که فرایند یادگیری تسهیل شود. یکی از تکنیک های موثر در افزایش دانش زمینه ای دانش آموزان و یادگیری بهتر

همان تکنیک شبکه معنایی و یا به عبارتی نقشه ذهنیمی باشد. بدین دلیل است که روانشناسان معتقدند که معلم بایستی از دانسته ها معلوم به نادانسته ها مجهو تدریس کند

۲- شناختی سبک

سبک شناختی به گرایش های افراد در نحوه استفاده از نیروی عقلانی برای یادگیری چیزی اطلاق می گردد. مثال بعضی از فراگیران برای یادگیری متکی به محیط اطراف خود هستند چنین افرادی تمایل دارند که ذهن خود را متمرکز کل کنند و جزئیات را از هم تشخیص ندهند در حالی که افراد دیگری نیز هستند که می توانند جز مرتبیطی را از محیطی بی ربط تشخیص دهند.

۳- راهبردهای یاد گیری

راهبردهای یاد گیری همان استراتژی و یا روش های خاص برای دستیابی به راه حل یک مسئله است. به عبارت دیگر راهبردهای یاد گیری، عملکردی برای رسیدن به هدف است. استراتژی همان عملکردهای خاص، رفتار های خاص، و تکنیک هایی است که توسط دانش آموزان مورد استفاده قرار می گیرد تا یادگیری خود را افزایش دهد.

۴- استعداد، و هوش

استعداد به توانایی شخص در یاد گیری موضوعی خاص اطلاق می گردد. مثال وقتی فردی درمقایسه با همکلاسی هایش نسبت به یادگیری درس زبان پیشرفت قابل ملاحظه ای ای را در سر کلاس نشان می دهد می توان گفت که چنین فردی استعداد و یا به عبارتی گوش شنیدن زبان را دارد. از طرف دیگر هوش یک مفهوم عام است که تمام فعالیت های یادگیری را در بر می گیرد. شخص باهوش تقریبا در تمامی زمینه ها به طور یکنواختی یاد می گیرد .

ج- عوامل اجتماعی

از عوامل موثر در یادگیری می توان از بافت اجتماعی، حس متعلق بودن به اجتماع، و سرگشتگی فرهنگی نام برد. به عنوان مثال، پیشرفت تحصیلی متاثر از بافت اجتماعی است که در خارج از کلاس درس بر یادگیری تاثیر می گذارد. این عوامل می تواند تاثیر مثبت ویا منفی داشته باشد. حس تعلق شامل این است که ما خود را عضوی از اجتماع بدانیم واز دانش خود در اجتماع استفاده کنیم.

د) عوامل بیولوژیکی

بعلاوه عوامل شناختی، احساسی، و اجتماعی، عوامل بیولوژیکی مانند سن و جنسیت در یادگیری یکسری مهارتها و دانش تاثیر گذار

است.

ذ) جنسیت

در گذشته برخی معتقد بودند که یاد گیری در خانم ها بیشتر از آقایان است اما این نظر کامال اشتباه است و ممکن است بر گرفته از تجارب شخصی معلم در سر کلاسی خاص باشد. اما به هر حال با توجه به بافت فرهنگی ممکن است موضوعاتی در کلاس آموزش داده شود که در سر کلاس آقایان تدریس نشود ویا برعکس موضوعاتی در کلاس آقایان آموزش داده شود که در

سر کلاس خانم‌ها تدریس نشود، اما این دلیل بر این نیست که بگوییم خانم‌ها زودتر مسئله‌ای را یاد می‌گیرند. تحقیقات در کلاس‌های زبان نشان می‌دهد که آقایان در مهارت گفتار نسبت به خانم‌ها پیش‌تر بوده‌اند، زیرا در کلاس‌ها تعامل بیشتری داشته و توانسته‌اند بر تاثیر منفی خطر پذیری غلبه کنند اما در مهارت نوشتاری خانم‌ها پیشی گرفته‌اند، زیرا که در سر کلاس منظم و با وجدان‌تر بوده‌اند. (حصاری، ۱۳۹۸)

نقش معلمان در پیشرفت تحصیلی

امروزه، نظام‌های آموزشی از ارکان مهم توسعه در جوامع به شمار می‌آیند و اصولاً جوامع، اهداف و آرمان‌های خود را از طریق تأسیس این نظام‌ها دنبال می‌کنند. با این تعبیر، آموزش و پرورش را می‌توان الگوی کلی نهادها و مؤسسات موجود در جامعه قلمداد نمود، که می‌توان رشد و توسعه جوامع را در گروهی رشد و توسعه آن ممکن دانست. میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان یکی از شاخص‌های موفقیت در فعالیت‌های علمی مورد توجه نظام آموزش و پرورش هر کشوری است. بنابراین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در تمامی سطوح آموزش و پرورش، هدف اصلی است. پیشرفت تحصیلی از مهم‌ترین معیارهایی است که در پیش‌بینی وضعیت آتی فراگیران از لحاظ کسب صلاحیت و مهارت‌های علمی و عملی مورد استفاده قرار می‌گیرد. که دانش‌آموزان از دوره پیش‌دبستانی تا ورود به دانشگاه طی می‌کنند؛ موانعی بر سر راه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد. از این رو، معلمان و مدیران مدارس زمان و انرژی بسیار برای طراحی سازوکارهای متنوع برای تأثیرگذاری مثبت بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان صرف می‌کنند. محققان بسیاری متغیرهای مربوط به ویژگی‌های معلمان را در ارتباط با عملکرد دانش‌آموزان مورد توجه قرار داده‌اند. معلم یکی از مهم‌ترین عناصر شناخته شده‌ای است که ارتباطی تنگاتنگی با دانش‌آموزان و پرورش استعدادها و گوناگون‌آنان دارد. در پژوهشی محققان در خصوص عوامل مؤثر انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بیان داشتند، عوامل مؤثر بر انگیزش شامل عوامل فردی، آموزشی، خانوادگی و اجتماعی می‌توانند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند. در پژوهشی دیگر محققان به این نتیجه رسیدند که در تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم عامل فعالیت‌های آموزشی معلم در کلاس و مدرسه بیشترین اثر مستقیم و غیرمستقیم بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته است. در مطالعه پایانا استاسیو عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان قیاس مشاهده شده است که فعالیت‌های تدریس معلمان تأثیر بسیار زیادی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته است. همچنین در مطالعه‌ای بیان شده است؛ عناصر تدریس ساختارگرا و اجرای آن توسط معلم تأثیر غیرمستقیم و معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد. در پژوهشی محققان بیان می‌کنند؛ بیشترین تبیین واریانس متغیر پیشرفت تحصیلی در بین سایر عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مربوط به تجارب آموزشی و ویژگی‌های معلم بوده است. هاوی (Howie) در تحقیق خود در بین دانش‌آموزان آفریقای جنوبی، به این نتیجه رسید که عملکرد دانش‌آموزان در مقاطع مختلف ناشی از زمان صرف شده معلمان در برنامه‌های آموزشی کلاس درس بوده است. به علاوه، دانش‌آموزانی که معلمانشان در آفریقای جنوبی زمان بیشتری را در مدرسه با آن‌ها سپری می‌کردند، دارای پیشرفت تحصیلی بالاتری بوده‌اند. رامرز در مطالعه خود روی دانش‌آموزان شیلیایی دریافت که برنامه درسی مدارس و نحوه اجرای آن توسط معلم در کلاس درس، تأثیر درخوری بر عملکرد دانش‌آموزان دارد. نتایج تحقیقات مالیس و کرسٹوفسکی گویای آن بود که منابع آموزشی و ویژگی‌های معلم تأثیر معناداری بر پیشرفت تحصیلی دارد. در پژوهش‌های مختلف، دیگر ویژگی‌های معلم نیز تأثیر معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته است؛ از جمله، نگرش معلمان به تدریس و علاقه آنان در مورد موضوع درسی که به تدریس می‌پردازند. همچنین در تحقیقات لی (Lie) تجارب آموزشی و نوع دانش‌معلم بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به خصوص در درس علوم تأثیر داشته

است. تجربه تدریس، کیفیت تدریس و ویژگی های معلمان توسط برخی از محققان به عنوان دروندادهای سطح معلم اندازه گیری شده اند. نتایج مطالعات انجام شده در مورد پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته گویای آن بود که کیفیت آموزش و تجربه معلم تأثیر معنادار بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داشته اند. هونگ (Hong) در پژوهشی به این نتیجه رسید که به هر میزان که معلم تسلط بیشتری بر مهارت های تدریس اثربخش داشته باشد؛ به همان میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بهبود می یابد. سائولین جی (Saulinggi) در تحقیقی دیگری، به بررسی و تأیید عواملی پرداخته که اغلب به وسیله محققان فرض شده اند که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارند. (حجازی و همکاران، ۱۳۹۸).

نقش دانشگاه فرهنگیان در تربیت نیروی متخصص تربیت معلم و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان:

با توجه به پیشرفت سریع علوم و تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات و جایگاه نظام آموزش و پرورش ایران در افق چشم انداز ۲۰ ساله کشور، دانشگاه فرهنگیان رسالت مهمی داشته و از نقش و جایگاه ویژه ای در نیل نظام آموزش و پرورش به اهداف چشم انداز فوق دارد؛ لذا پیشنهادهای زیر به منظور تحقق اهداف چشم انداز و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ارائه می گردد.

امید است که مورد توجه برنامه ریزان و دست اندرکاران دستگاه تعلیم و تربیت کشور قرار گیرد:

۱- تأسیس مدارس تجربی در کنار پردیس های دانشگاه در استان ها که دانشجویان درس تمرین معلمی و فعالیت های عملی خود را با نظارت استاد راهنما و معلم کلاس در آن مدارس انجام دهند.

۲- با توجه به حرفه ای و تخصصی بودن کار معلم، اشتغال به شغل معلمی، فقط از طریق دانشگاه فرهنگیان صورت گیرد و در پایان دوره کارشناسی، بر اساس دانش و تجارب تخصصی حاصله و صلاحیت های حرفه ای و شخصیتی دانشجوی، کمیته تعیین صلاحیت دانشجوی معلمان، به فارغ التحصیلان گواهینامه صلاحیت معلمی اعطاء نمایند تا بر اساس آن در مدارس به کار تدریس اشتغال ورزند.

۳- با توجه به اهمیت سلامت روانی و شایستگی حرفه ای معلم، کمیته تعیین صلاحیت معلمی در پردیس های دانشگاه فرهنگیان تشکیل شود تا در ایام تابستان به بررسی صلاحیت شخصیتی و حرفه ای معلمان مناطق که دچار مشکلاتی شده اند و از جانب مدیران مدارس و مناطق معرفی شده اند بپردازد و برای آن ها در صورت داشتن صلاحیت و شایستگی های لازم گواهینامه صلاحیت معلمی صادر نمایند؛ در غیر این صورت طبق نظر کمیته برای معلمان مذکور تعیین تکلیف صورت گیرد.

۴- بهره مندی از نظرات مشورتی اساتید با تجربه دانشگاه فرهنگیان به عنوان عضو در شوراهای آموزش و پرورش استان ها و شهرستان ها.

۵- اصلاح ساختار اداری و تشکیلاتی ادارات کل آموزش و پرورش استان و مناطق آموزشی شهرستانها، و مدارس بر مبنای پژوهش های کاربردی و نظرات کارشناسی و تخصصی اساتید دانشگاه فرهنگیان.

۶- ایجاد ساز و کارهای اداری لازم به منظور نظارت پردیس های دانشگاه فرهنگیان بر عملکرد آموزشی و پرورشی مدارس همانند نظارت دانشگاه های علوم پزشکی بر بیمارستان ها و مراکز بهداشتی و درمانی.

- ۷- ایجاد پژوهشکده در پردیس های برخوردار دانشگاه فرهنگیان به منظور انجام پژوهش های کاربردی و توسعه ای مورد نیاز ادارات کل آموزش و پرورش استانها و مناطق آموزشی.
- ۸- با همکاری و مشارکت دانشگاه های بزرگ کشور، دوره های تحصیلات تکمیلی در پردیس های دانشگاه گسترش یابد و سطح تحصیلات معلمان به فوق لیسانس و دکتری تخصصی آموزشی در رشته مورد تدریس ارتقاء یابد.
- ۹- هوشمند نمودن کلیه کلاس های پردیس ها و دانشکده های دانشگاه فرهنگیان به منظور استفاده از آخرین دستاوردهای علمی و فن آوری در کلاس های دانشگاه.
- ۱۰- در صورت تأمین نشدن نیروهای مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش از طریق دانشگاه فرهنگیان، از داوطلبان علاقه مند به حرفه معلمی که از حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی برخوردارند آزمون استخدامی تخصصی به عمل آمده و پس از مصاحبه و سنجش صلاحیت های حرفه ای و شخصیتی آنان، یک دوره یک ساله مهارت های معلمی را در دانشگاه فرهنگیان طی نموده و پس از گذراندن موفقیت آمیز دروس مهارت های معلمی به آن ها گواهی نامه صلاحیت معلمی اعطاء گردد و سپس در مدارس به کار تدریس اشتغال ورزند.
- ۱۱- به منظور به روز نمودن دانش و مهارت های معلمان هر ساله در ایام تابستان دوره های آموزش ضمن خدمت تخصصی و بازآموزی برای آن ها در پردیس های دانشگاه فرهنگیان تدارک دیده شود تا با آمادگی بیشتری تدریس در سال تحصیلی جدید را شروع نمایند.
- ۱۲- به منظور انتقال تجارب و هم اندیشی، ارتباط مدرسان دانشگاه فرهنگیان با معلمان هم رشته در مدارس در قالب همایش های تخصصی سالانه گسترش یابد. (خزائی و همکاران، ۱۳۹۸).

منابع

- بیگم حائری زاده، خیریه، محمد حسین و لیلی (۱۳۸۶). ویژگی های معلم موثر. تهران، نشر قطره، چاپ چهارم.
- تقی پور، حسینعلی؛ کشاورز لشکناری، روح الله و یوسف رشیدی، علی اصغر (۱۳۹۶). دانش محتوایی روش های معلمی و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.
- حجازی، اسد؛ ساکی، رضا؛ هاشمی، اسدالله و یوسلپانی، غلامعلی (۱۳۹۸). بررسی سهم معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال سوم نظری بر پایه داده های امتحانات کشوری. نشریه علمی فناوری آموزش: جلد ۱۴، شماره ۴.
- حصاری، مرتضی؛ خزایی، نورخدا و عمادی نوری، مهدیه (۱۳۹۸). فرایند بهبود در روند آموزش: نقش معلم در مقابل دانش آموزان. شماره ۶.

خنifer، حسین (۱۳۸۱). نگاهی دوباره به روشها و فنون تدریس. قم: انتشارات بوستان کتاب.

رحمت زهی، خدا نظر؛ خزائی، عبدالحکیم؛ اسمعیل زهی، ناصر؛ کرد، هاجره؛ امید کهنشور، ناهید و هاشم زهی، صفیه (۱۳۹۸). بررسی نقش معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و تبیین دلالت های آن برای تربیت معلم. مجله علمی علوم اسلامی انسانی (سال پنجم). شماره ۱۸، ص ۹۶-۸۷.

سلجوقی، محمد (۱۳۹۲). فعالیت های تربیتی - اجتماعی و فوق برنامه، کرمان، نشر خدمات فرهنگی کرمان، چاپ اول.

شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۶۴). فرهنگ علوم و فناوری. تهران، امیرکبیر.

مرادی، شیوا (۱۳۹۱). پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.

